

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Sermo I. Innocentii Papae III. In Concilio Generali Lateranensi Habitvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

valeamus. Tu denique, venerabilis frater in Christo, tuarum nobis apud iustissimum Iudicem & piissimum Patrem orationum impertire suffragium, quo plurimum indigemus.

ANNO
CHRISTI
1215.

SERMO I.
INNOCENTII PAPÆ III.
IN CONCILIO GENERALI LATERANENSI HABITVS.

Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar, id est, antequam moriar. Lucæ 22.

Philip. 1.

QVIA mihi viuere Christus est, & mori lucrum, non abnuo, si dispositum est a Deo, bibere calicem passionis, siue pro defensione fidei catholicæ, siue pro subsidio terræ sanctæ, siue pro statu ecclesiasticæ libertatis, mihi fuerit propinatus: quamquam desiderem in carne permanere, donec consummetur opus inceptum. Verumtamen non mea, sed Dei voluntas. Et ideo dixi vobis: *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar.* Multa sunt & varia hominum desideria: quis ea sufficit explicare? Omnia tamen reduci possunt ad duo, spirituale videlicet & carnale: spirituale, quod de celestibus & æternis; carnale vero, de temporalibus & terrenis.

Encl. 22.

Psal. 118.

De isto Propheta dicit in psalmo: *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.* Et Sponsa dicit in

Cant. 2.

1. Petr. 2.

Ecc. 23.

Canticis: *Sub umbra illius quem desideraueram sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo.* De illo dicit Apostolus: *Desideria carnis fugite, quæ militant aduersus animam.* Et alius: *Desiderium malignum longe fac a me.* Ego autem illius inuoco testimonium, qui testis est in cælo fidelis, quod non carnali, sed spirituali desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum: non propter commoditatem terrenam, aut gloriam temporalem, sed propter reformationem vniuersalis ecclesiæ, ad liberationem potissimum terræ sanctæ: propter quæ duo principaliter & præcipue hoc sacrum Concilium conuocaui. Sed forte dicetis: Quid est hoc pascha quod desideras manducare nobiscum? Pascha namq; diuersis modis accipitur in scripturis diuinis. Pro die, vnde: *Appropinquauit dies ætymorü, qui dicitur pascha:* pro hora, vnde:

Luc. 22.

ANNO
CHRISTI
1115.

Quartadecima ad vesperam pascha Domini est. Pro agno, unde *Leuit. 23.*
de: Venit dies azymorum, quando necesse erat occidi pascha. *Luc. 22.*
 Pro azymo, unde: *Non introierunt prætorium, vt non conta-* *Ioan. 18.*
minarentur, sed comederent pascha. Pro festo, unde: *Ante diem* *Ioan. 13.*
festum paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius, vt transeat de hoc
mundo ad Patrem. Et etiam pro ipso Christo, unde: *Pascha* *1. Cor. 5.*
nostrum immolatus est Christus. Sane pascha Hebraice dicitur *Exod. 12.*
 phasè, quod est transitus, Græce vero a *πάσχω*, quod est pati:
 quia per passiones debemus transire ad gloriã, secundum
 quod Veritas ipsa dicebat: *Oportebat pati Christum, & sic* *Luc. 24.*
intrare in gloriam suam. Quia si volumus conregnare, oportet
 & compati: licet non sint condignæ passiones huius *Rom. 8.*
 temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.
Hoc pascha, quod est phasè, id est transitus, desiderio desi- *Luc. 22.*
deravi manducare vobiscum. De quo in Exodo dicitur: *Com-* *Exod. 12.*
edent festinanter. Est enim phasè, id est transitus Domi-
 ni. Legitur quippe in libro Regum, & in Paralipomenon *4. Reg. 24.*
apertissime continetur, quod 18. anno regni Iosia regis *2. Paral. 35.*
restauratum est templum, & celebratum est phasè, quale
non fuit factum in Israel a diebus iudicum atque regum.
 Utinam hæc historia instantis temporis sit parabola, vt
 in hoc nostri pontificatus anno 18. templum Domini, quod
 est ecclesia, restaretur, & celebretur phasè, siue pascha, vi-
 delicet hoc solenne Concilium, per quod fiat transitus de
 vitiis ad virtutes, quale reuera non fuit factum in Israel a
 diebus iudicum atque regum, id est a temporibus patrum
 sanctorum, atque catholicorum principum, in populo
 Christiano, Deum vidente per fidem. Et ego pro certo
 spero in eo qui suis promittit fidelibus, dicens: *Vbicumque* *Matth. 18.*
duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio eorum
sum: quia ipse in medio nostrorum adest, ad celebrandum
 hoc pascha, qui congregati sumus in hac Saluatoris basili-
 ca in nomine Saluatoris, pro his quæ pertinent ad salu-
 tem. Triplex autem pascha siue phasè desidero vobiscum
 celebrare, corporale, spirituale, æternale; corporale, vt
 fiat transitus de loco ad locum, pro miserabili Ierusalem
 liberanda; spirituale, vt fiat transitus de statu ad statum
 pro vniuersali ecclesia reformanda; æternale, vt fiat tran-
 situs de vita in vitam pro cælesti gloria obtinenda. De
 corporali transitu clamat ad nos miserabiliter Ierusalem
Concil. Tom. 28.

Thren. 1. in Threnis per Ieremiam: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor similis, sicut dolor meus.* Ergo transite ad me omnes qui diligitis me, vt a tanta miseria me liberetis. Ego enim, quæ solebam esse domina gentium, modo facta sum sub tributo: quæ solebam esse plena populo, modo sedeo quasi sola. *Via Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solennitatem:* facti sunt hostes eius in capite: loca sancta profanata sunt vniuersa, & sepulcrum Domini est inglorium, quod solebat esse gloriosum. Vbi colebatur vnigenitus Dei Filius Iesus Christus, modo colitur filius perditionis Machometus. Insultant mihi filii alieni, & impropertant lignum Crucis, dicentes: Confidebas in ligno: ecce nunc adiuuet, si potest. O quantus pudor, quanta confusio, quantum opprobrium, quod filii ancillæ, vilissimi Agareni, detinent matrem nostram, matrem vniuersorum fidelium ancillatam! illam vtique de qua dicit Psalmista: *Mater Sion dicit: Homo, & homo natus est in ea, & ipse fundauit eam Altissimus:* vbi Deus rex noster ante sæcula salutem in medio terræ dignatus est operari. Quid itaque faciemus? Ecce ego, dilecti fratres, totum me vobis committo, totum me vobis expono, paratus iuxta consilium vestrum, si videritis expedire, personalem subire laborem, & transire ad reges, & principes & populos & nationes: adhuc autem & vltra, si clamore valido eos valeam excitare, vt surgant ad Domini prælium præliandum, & vindicandam iniuriam Crucifixi, qui pro peccatis nostris eiectus est de terra, & de sede sua, quam sanguine comparauit, & in qua vniuersa redemptionis nostræ sacramenta peregit. Quidquid tamen egerint alii, nos sacerdotes Domini hoc negotium specialiter assumamus, subuenientes & succurrentes, in personis & rebus, necessitatibus terræ sanctæ, ita quod nullus omnino remaneat, qui non sit particeps tanti operis, ne sit expers tantæ mercedis. Nam & olim in simili casu per sacerdotes fecit Deus salutem in Israel, quando per Machabæos, vtique sacerdotes, filios Matthatiæ, liberauit Ierusalem & templum de manibus impiorum. De spirituali vero transitu Dominus ait ad virum vestitum lineis, habentem atramentarium scriptoris ad renes: *Transi per mediam ciuitatem, & signa Thau super frontes virorum gemen-*

Psalm. 86.

1. Mach. 4.

Ezech. 9.

ANNO
CHRISTI
1135.

tium atque dolentium super cunctis abominationibus quæ sunt in medio eius. Deinde dixit sex viris habentibus vasa interitus in manibus suis: *Transite per ciuitatem, sequentes eum, & percutite omnem, super quem non inueneritis Thau. Nemini parcat oculus vester, & a sanctuario meo incipite.* Vir vestitus lineis, habens atramentarium scriptoris ad renes eius, is debet esse qui loquatur, vir virtutibus virens, qualis erat ille de quo dicit scriptura: *Vir erat in terra Hus nomine Iob, & erat vir iste simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens a malo. Vestitus lineis,* id est honestis moribus, & bonis operibus adornatus. Iuxta quod alibi dicitur: *Omni tempore vestimenta tua sint candida,* id est opera tua munda. Linum enim munditiam & honestatem designat propter candorem, ad quem per carnis macerationem & contritionem perducitur, de quo vestis sacerdotalis fiebat in lege. Scriptor autem egregius & supremus Spiritus sanctus est digitus Dei, quo scriptæ fuerunt duæ tabulæ testamenti. De quo dicit Psalmista: *Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.* Huius scriptoris atramentarium est donum scientiæ, de quo per calamum linguæ atramentum doctrinæ profertur, & in cordis super-scribitur pergameno. In renibus sedes est desiderii, de quibus Dominus præcipit: *Renes vestros accingetis.* Et Psalmista orabat ad Dominum: *Vre renes meos & cor meum.* Ille igitur habet atramentarium scriptoris, qui per donum scientiæ sibi a Spiritu sancto datum desideria carnis cohibet & restringit, vt vita non discrepet a doctrina, ne sibi ipsi dicatur: *Medice cura te ipsum: qui prædicas non furandum, furaris: qui doces non mæchandum, mæcharis.* Propterea Veritas ait: *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Hinc transire præcipitur per mediam ciuitatem, & signare Thau super frontes virorum gementium & dolentium. T est vltima litera Hebraici alphabeti, exprimens formam Crucis, qualis erat antequam Domino crucifixo Pilatus titulum superponeret; quam & sanguis agni positus super vtrumque postem, & in superliminari-bus domorum mirifice designabat. Hoc signum gerit in fronte, qui virtutem Crucis ostendit in opere: vt iuxta quod dicit Apostolus, *Crucifigat carnem suam cum vitiis & concupiscentiis:* idemque cum Apostolo dicat: *Mibi absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus*

Iob. 1.

Ecc. 9.

Psal. 44.

Exod. 22.

Psal. 25.

Luc. 4.

Rom. 2.

Luc. 12.

Gal. 5.

Gal. 6.

crucifixus est, & ego mundo. Tales profecto dolent & gemunt super cunctis abominationibus, quæ sunt in medio ciuitatis, quia peccata proximorum frivola sunt iustorum. *Quis*, inquit Apostolus, *infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror?* Vir ergo vestitus lineis habens atramentarium scriptoris ad renes debet transire per mediam ciuitatem, & signare Thau super frontes virorum gementium & dolentium super cunctis abominationibus, quæ sunt in medio eius: quoniam summus pontifex, qui super domum Israel constitutus est speculator, transire debet per vniuersam ecclesiam, quæ est ciuitas Regis magni, ciuitas posita supra montem, inuestigando & inquirendo merita singulorum, ne dicant bonum malum, vel malum bonum, ne ponant tenebras lucem, & lucem tenebras, ne mortificent animas quæ non moriuntur, aut viuificent animas quæ non viuunt. Et ideo, vt distinguat & discernat inter illos & istos, debet signare Thau super frontes virorum gementium & dolentium, quatenus ostendat eos, qui dolent & gemunt super abominationibus quæ in medio ecclesiæ perpetrantur, signatos esse Thau in frontibus suis. Tales profecto pro culpa dolent, & pro infamia gemunt super abominationibus, quæ sunt in medio ciuitatis: quoniam intantum iam processit abominatio, quod & infamis est culpa, & est culpa infamia. Vnde si foderimus studiosè parietem, sicut propheta præcipitur, videbimus abominationes maiores, abominationes pessimas, quas nonnulli exercent in templo. Sex viri habentes vasa interitus vnusquisque in manu sua, vos esse debetis viri virtutum: sex quidem propter numeri sacramentum, vt perfecti sitis in opere ac sermone: senarius enim numerus est perfectus, eo quod redditur ex suis partibus aggregatis. Vnde sexta die perfecit Deus cælum & terram, & omnem ornatum eorum. Et cum in plenitudine temporis sexta venisset ætate, sexta die, sub hora sexta, genus redemit humanum. Ideoque sex vltima verba dixit in Cruce. Vas interitus, quod tenere debetis in manibus vestris ad interimendum scelestos, est pontificalis auctoritas, quam exercere debetis in opere ad perimendum iniquos, exemplo Psalmistæ dicentis: *In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt disperderem de ci-*

2. Cor. 11.

Isa. 5.

Ezech. 13.

Ezech. 12.

Gen. 1.

Psal. 100.

ANNO
CHRISTI
1135.

uitate Domini omnes operantes iniquitatem. De his vasis alibi dicitur: *Tetendit arcum suum, & parauit illum, & in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.* Vobis ergo præcipitur: Transite per mediam ciuitatem, sequentes eum, summum videlicet sacerdotem, quasi ducem, principem & magistrum, vt percutiatis interdicendo & suspendendo, excommunicando & deponendo, prout culpæ qualitas postulauerit, omnem super quem non inueneritis Thau signatum ab ipso qui claudit & nemo aperit, aperit & nemo claudit. Signatis enim nocendum non est, iuxta quod alibi dicitur: *Nolite nocere terræ, neque mari, neque arboribus, quoadusque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* De ceteris autem dicitur: *Nemini parcat oculus vester, vt non sit in vobis personarum acceptio, recolentibus illud quod Moyfes legitur dixisse Leuitis: Si quis est Domini, iungatur mihi. Ponat vir gladium super femur suum. Ite, & redite de porta vsque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum suum. Feceruntque filii Leui iuxta sermonem Moyfi.* Et vos similiter faciatis. Porro sic percutite, vt fanetis: sic occidite, vt viuificetis, eius exemplo qui ait: *Ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo.* Et a sanctuario meo, inquit, incipite. *Tempus enim est, sicut beatus Apostolus ait: vt iudicium incipiat a domo Domini.* Nam omnis in populo corruptela principaliter procedit a clero: quia si sacerdos, qui est vnctus, peccauerit, facit delinquere populum: quippe dum laici vident turpiter & enormiter excedentes, & ipsi eorum exemplo ad iniquitatem & scelera prolabantur. Cumque reprehenduntur ab aliquo, protinus se excusant, dicentes: Non potest filius facere nisi quod viderit patrem facientem: & sufficit discipulo, si sit sicut magister eius. Impletum est illud propheticum: *Erit sicut populus, sic sacerdos: quinimo, erubescit Sidon, ait mare.* Hinc etiam mala prouenerunt in populo Christiano. Perit fides, religio deformatur, libertas confunditur, iustitia conculcatur, hæretici pullulant, insolescunt schismatici, perfidi sæuiunt, præualent Agareni. De transitu autem æternali Dominus ait: *Beati sunt serui illi, quos, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes: amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit eis.* De hoc transitu sane martyres gloriantur in psalmo,

Psal. 7.

Apo. 3.

Apo. 17.

Ezech. 9.

Exod. 32.

Dent. 32.

Ezech. 9.
1. Pet. 4.

Leuit. 4.

Ioan. 5.

Osea 4.
Isa. 23.

Luc. 12.

Psal. 65. dicentes: *Transuimus per ignem & aquam, & induxisti nos in refrigerium.* Hoc pascha præ ceteris desidero manducare vobiscum in regno Dei. Est autem manducatio corporalis & spiritualis. De illa dicitur: *Date illis manducare:* de ista dicitur: *Macta, & manduca.* Item manducatio culpæ, & manducatio pœnæ. De illa dicitur: *Manducauerunt sacrificia mortuorum:* de ista legitur: *Gladius meus manducabit carnes.* Rursus est manducatio doctrinalis, & est manducatio pœnitentialis. De illa dicitur: *Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis:* de ista legitur: *Cinerem sicut panem manducauerunt.* Est præterea manducatio eucharistiæ, & manducatio gloriæ. De illa dicitur: *Qui manducat me, vita viuet propter me:* de ista legitur: *Beatus qui manducabit panem in regno Dei.* Hac vltima manducatione præcipue desidero manducare vobiscum hoc pascha, vt transeamus de labore ad requiem, de dolore ad gaudium, de infelicitate ad gloriam, de morte ad vitam, de corruptione ad æternitatem; præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO II.
INNOCENTII PAPÆ III.
IN CONCILIO GENERALI LATERANENSI HABITVS.

Psal. 67. *Si dormiatis inter medios clericos, pennæ columbæ de argentea, & posteriora dorsi eius in specie auri.*

Ibidem. **D**VO sunt nobis ad meritum necessaria, vita scilicet & doctrina. Alterum propter nos, alterum propter proximos. Cœpit enim Iesus docere & facere, nobis relinquens exemplum, vt sequamur vestigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius: peccatum non fecit, vt sit honestas in vita; nec inuentus est dolus in ore eius, vt sit veritas in doctrina. Quæ duo commendantur nobis in verbis propositis. De vita præmittitur: *Si dormiatis.* De doctrina subiungitur: *Inter medios clericos.* Hinc est igitur, quod a veste pontificali dependebant mala granata, cum tintinnabulis aureis. Per malum granatum accipitur operatio, per tintinnabulum aureum intelligitur prædicatio: quæ duo debent in sacerdote coniungi, ne sine illis ingrediens sanctuarium moriatur.

Quia